

AP 3 DANSKE LØNOMKOSTNINGER ER HØJE, MEN ARBEJDSOMKOSTNINGER PR. EKM ER KONKURRENCEDYGTIGE I EUROPÆISK SAMMENHÆNG

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Arbejdskraft og lønomkostninger er ofte et af de parametre, der diskuteres i landbruget. Har vi råd til at betale for kvalificeret arbejdskraft? Kan vi finde den arbejdskraft, vi har brug for?

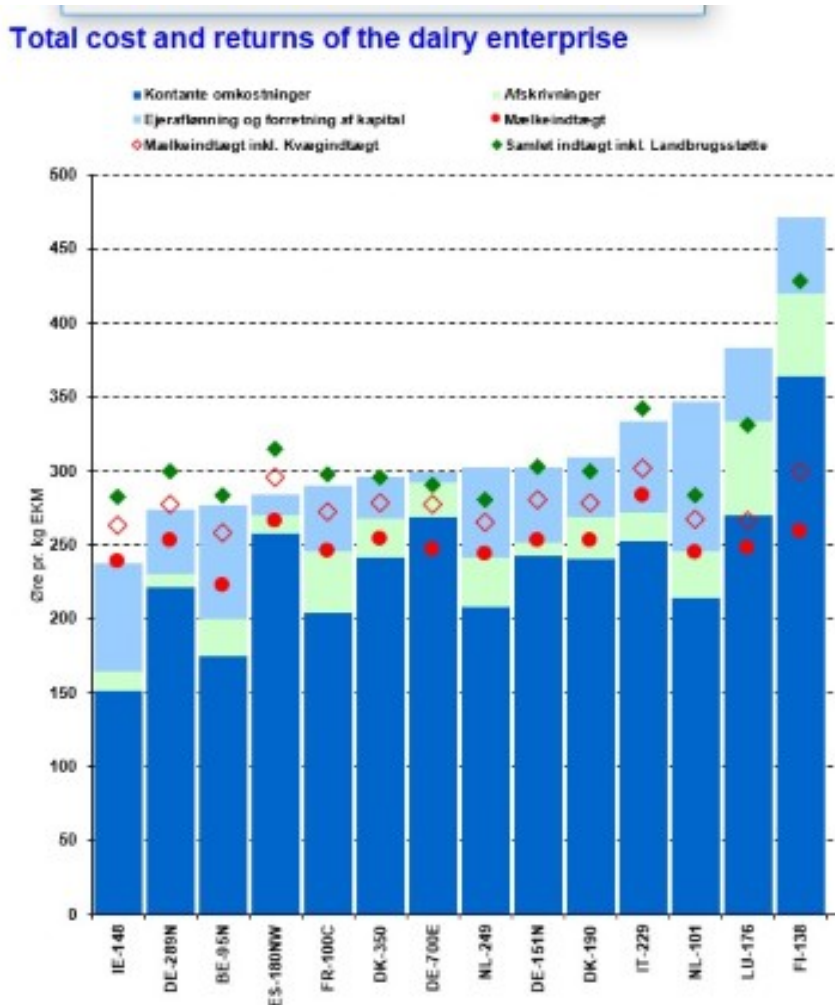
Når man snakker om profitabilitet i landbruget, er arbejdskraft og lønomkostninger ofte et af de parametre, der diskuteres. Har vi råd til at betale for kvalificeret arbejdskraft? Kan vi finde den arbejdskraft, vi har brug for? Landbruget er et erhverv, der historisk har været præget af en høj grad af manuel arbejdskraft. Samtidigt leverer landbruget standardiserede varer på et marked, hvor de fleste er pristagere. Landmændene kan dermed ikke selv sætte prisen og derigennem sikre, at deres omkostninger dækkes. Afregningsprisen på landbrugsvarer er svingende og ofte ikke specielt høj i forhold til et omkostningstungt erhverv. Derfor er der løbende et stort fokus på at reducere omkostninger og producere den rette mængde billigt muligt. Her tænkes også på lønomkostninger, og der er flere steder et stort fokus på at få kvalificeret arbejdskraft, men til lavest mulige omkostninger. Fokus på at ville spare lønkroner er dog med til at forværre situationen med at kunne tiltrække relevant arbejdskraft. Derudover er effektiv arbejdskraft en vigtig forudsætning for dansk mælkeproduktion.

SAMMENLIGNING PÅ TVÆRS AF LANDEGRÆNSER

IFCN, det internationale forskningsnetværk indenfor mælkeproduktion, indsamler hvert år data

fra en lang række lande og opstiller et sammenligningsgrundlag af mælkesektoren på tværs af grænser. IFCN korrigerer energiindholdet i mælk for alle lande til et ens niveau, men deres korrigerende er ikke helt den samme, som vi bruger i Danmark. Når der i denne artikel henvises til 1 kg EKM, svarer det til 4% fedt og 3,1 % protein, hvilket gør, at eksempelvis afregningsprisen har et andet niveau end det, der ses i danske opgørelser.

De danske mælkeproducenter har nogle af de højeste omkostninger til produktion af mælk og i særdeleshed, når det kommer til de omkostninger, som ikke varierer med produktionen her og nu, hvilket er omkostninger, der skal betales uanset prisniveauet på mælk. Det er en udfordring i dårlige år, hvor danske mælkeproducenter har store omkostninger, der skal dækkes. De er dog også tilsvarende gode til at optimere produktion, ydelse og kvalitet, hvilket bidrager til at give dem en høj indtægt til at dække omkostningerne. Dermed er omkostningerne pr. kg EKM på et rimeligt niveau. Nedenstående figur viser totale omkostninger og afkast pr. kg EKM for mælkeproducenter på baggrund af 2018-tal fra IFCN.

Figur 1. Totalomkostninger for en række standardbedrifter i en række lande holdt op mod indtægterne pr. kg EKM. Standardbedrifter udgør et gennemsnit af en række bedrifter opdelt efter størrelse. Tallet bag landekoden viser antallet af årskøer

LØNNIVEAU

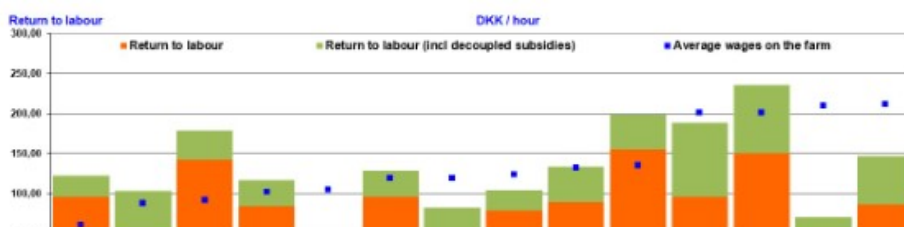
Det danske lønniveau er højt, og det er også gældende indenfor landbrug. Figur 2 viser en sammenligning af den gennemsnitlige omkostning til løn pr. time inklusiv sociale omkostninger på bedrifter på tværs af en lang række lande (blå prik) holdt op mod afkastet til aflønning. De danske bedrifter er blandt de tre med de højeste gennemsnitlige lønomkostninger pr. time. De opnår dog samtidig nogle af de højeste afkast pr. arbejdstime, da en dansk bedrift producerer meget mælk pr. arbejdstime.

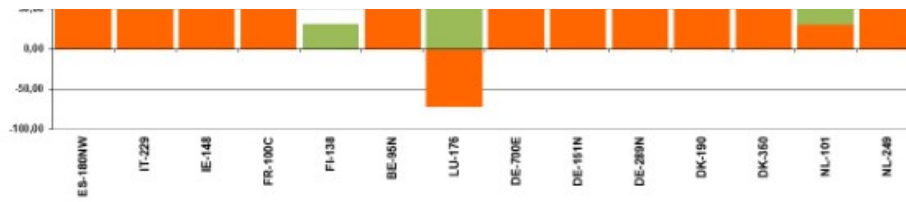
Lønomkostningerne på bedriften er fordelt på timer på baggrund af en estimering af timeforbruget, da timeforbruget og timesatser ikke direkte er meldt ind. Derfor vil der være nogen usikkerhed i data, og det kan derfor blot bruges til at vise en generel tendens. Afkast til aflønning af arbejde (Return of labour) er beregnet ud fra årets resultat for mælkeproduktionen inklusiv grovfoderproduktion, hvor medarbejdernes lønninger og landbrugsstøtten på grovfoderarealet er taget ud. Dette beløb er divideret med antal estimerede arbejdstimer, der er på bedriften, altså både for ansatte og ejer, hvilket giver den løn, der kan betales for alle arbejdstimer, hvis alle fik det samme. Landbrugsstøtten er også delt ud til, hvad den er pr. arbejdstime. IFCN gør dette, da landbrugsstøtten er tiltænkt som indkomststøtte til landmænd, så de kan få en løn, der som minimum svarer til en almindelig løn i andre erhverv.

Den gennemsnitlige danske bedrift, der indgår her i 2018-tallene, har ikke et tilstrækkeligt stort afkast til at dække lønomkostningerne pr. time, hvilket kan ses i figur 2. Det vil sige, at ejer ikke har fået en aflønning, der kan dække alt ejerarbejde.

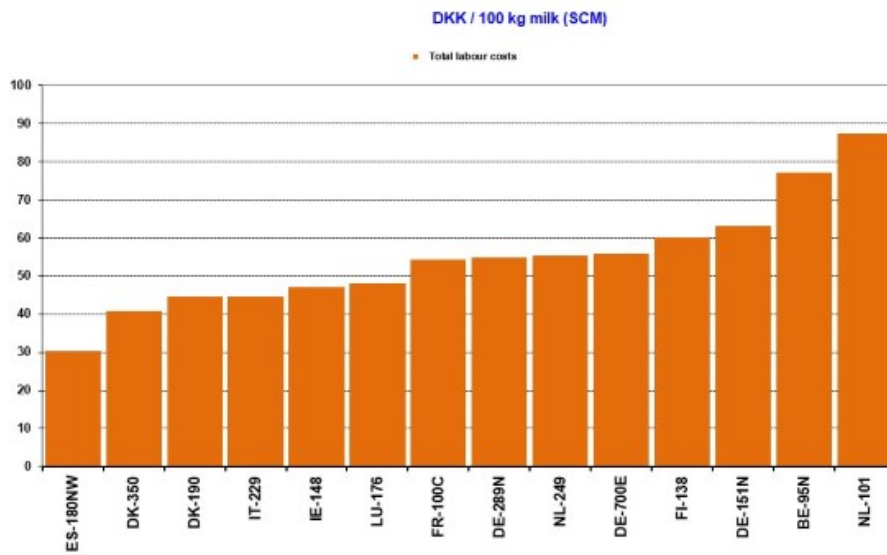
Danske bedrifter er samtidig nogle af de bedste til at udnytte den arbejdskraft, de har, så selvom timelønnen er højere, vil graden af effektivitet bidrage til, at der fås større output herfra. Den høje effektivitet hos danske landmænd kan ses i figur 3. Selvom timelønnen er høj, så er selve arbejdsomkostningerne generelt lave sammenlignet med andre europæiske lande, når der ses på kr. pr. kg EKM. Arbejdsomkostningerne inkluderer aflønning af medarbejdere, men også fuld ejer aflønning. Det indikerer, at danske mælkeproducenter er meget effektive. Bagvedliggende er dog også, at der er investeret mere kapital i bedrifterne, hvoraf en del vil være investeringer foretaget, eftersom lønninger er dyre, og arbejdstid skal minimeres. En fransk landmand, der betaler det halve i løn, vil formentlig ikke have prioriteret at investere i arbejdsreducerende tiltag i samme grad.

Danske mælkeproducenter har altså ikke for høje arbejdsomkostninger i sig selv, men har formentlig investeret store summer i tiltag, der reducerer arbejdsforbrug. En sådan investering gør det dog vigtigt at have kvalificeret arbejdskraft, da denne kapital skal holdes effektiv.

Figur 2. Sammenligning af afkast til løn på en række standardbedrifter på tværs af landegrænser sammenholdt med den gennemsnitlige lønomkostning pr. time på bedriften.

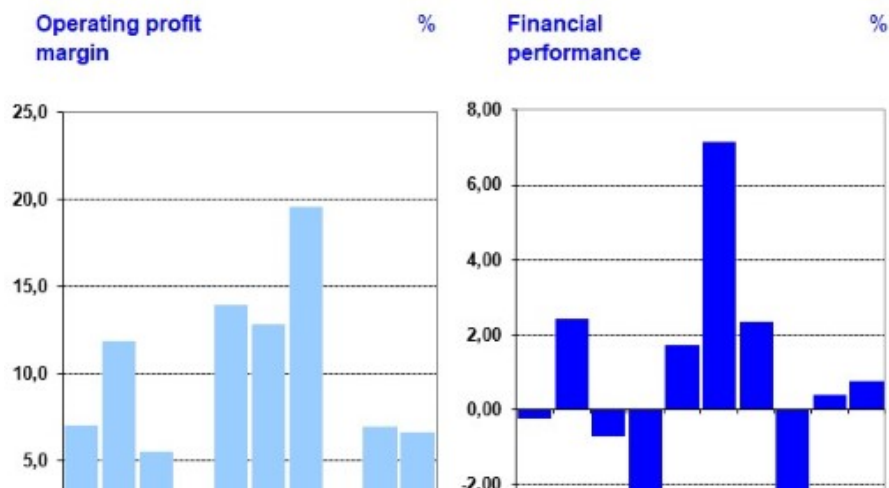
Figur 3 DKK / 100 kg Mælk EKM

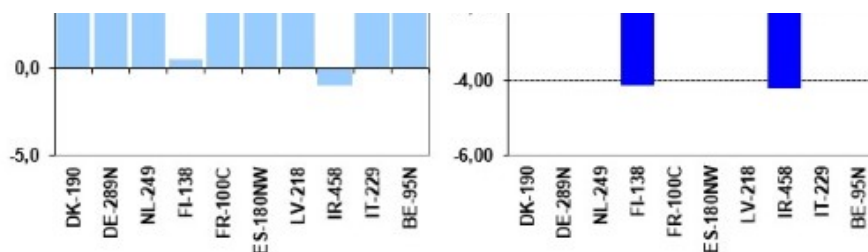
Andre resultater af årets rapport

IFCN's rapport for 2018 indeholder yderligere sammenligninger, som er vist nedenfor. Til sammenligning af prishold er også medtaget en graf, der viser en sammenligning af foderomkostninger i forhold til totale omkostninger samt mælkepriserne for de medregnede lande, se figur 4 og figur 5.

Figur 4. Foderomkostningernes andel af de totale omkostninger, pct. samt mælkepriserne i DKK pr. 100 kg SCM, hvilket svarer til mælkeprisen i øre pr. kg EKM

Figur 5. Overskudgrad i pct. og Financial performance i pct.

OG HVAD GØR VI SÅ?

Danske mælkeproducenter har høje omkostninger til løn, men får samtidig også høje afkast heraf. I 2018 var det dog ikke tilstrækkeligt højt, hvilket også forklares af andre faktorer. Når man taler om på løn til landbruget i Danmark, er det værd at overveje, om det ikke godt kan give en ekstra gevinst at betale for at få noget kvalificeret arbejdskraft på bedriften. En dygtig medarbejder kan måske bidrage til at optimere nogle processer, der kan skabe bedre sundhed eller højere mælke kvalitet, hvilket vil give en værdi på bundlinjen. Samtidig kan en dygtig medarbejder måske ligeledes tage noget ansvar fra ejerens skuldre og dermed frigive noget tid og overskud til, at han får brugt sin tid på at træffe velovervejede beslutninger på bedriften.

En anden overvejelse er også, at hvis lønkroner vurderes for dyre eller arbejdskraft er for svær at skaffe og fastholde, bør der komme et øget fokus på de forskellige kommende teknologiske muligheder, der kan overtage nogle af de manuelle arbejdsopgaver – malkerobotter, automatisk udfordringssystem/foderblandere, foderrobotter, skrabere mv.